

Hankkeen loppuraportti

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
Oulu

19. 11. 2012

Dnro POPELY

1. Hankkeen toteuttajan nimi

Kalajoen kaupunki

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

Kalastusperinne Goes Makasiini!

3. Yhteenveto hankkeesta

Kalajoen Plassilla markkinapaikan laidassa olevassa pienessä hirsirakennuksessa on toiminut vapaaehtoistyönä hoidettu kalastusperintöä ja esineistöä esittelevä näyttely. Esineitä kokoelmassa on kaikkiaan noin 500 kpl. Tila oli liian pieni sekä esineistölle että asiakkaille. Lisäksi kokoelmaan kuuluu kalajokinen hylkivene, nk. felpaatti, joka oli erillisessä ulkovarastossa ja huonosti yleisön saavutettavissa.

Käytännössä esineistön keruusta ja kokoelmien hoidosta vastasi yli 20 vuoden ajan plassilainen, jo edesmennyt kalastaja Lauri Tanska, noin vuoteen 2007 saakka. Tanskan korkean iän johdosta kokoelman tulevaisuus piti miettiä uudelleen. Kalajoella aloitti keväällä 2008 kulttuurimatkailupainotteinen hanke *Plassi – Kalajoen vanha kaupunki* www.vanhaplassi.fi, jonka kehittämiskohteena oli myös kalastusperinnekoeloelma. Hankkeen toimesta kokoelman omistus siirrettiin yksityiseltä yhdistykseltä Kalajoen kaupungille ja sen hoito ja ylläpito vastuutettiin Kalajoen kotiseutuyhdistys ry:lle.

Plassi -hankkeen toimesta oli kunnostettu markkinatorin toisella laidalla oleva iso Santaholman varastomakasiini, jossa on avointa tilaa kahdessa kerroksessa noin 160 m² yhteensä. Tila sopi erinomaisesti kalastusperinteen ja siihen liittyvän esineistön ja muun materiaalin esittelyyn.

Hankkeen keskeinen tehtävä oli suunnitella ja toteuttaa laadukas ja yleisöä kiinnostava näyttely paikallisesta, vuosisataiset perinteet omaavasta kalastus- ja hyljestyskulttuurista. Hankkeella haluttiin saada aikaan toimiva ja houkutteleva vierailu- ja matkailukohde, joka tarjoaisi elämyksiä ja tietoa kalastuskulttuurista Kalajoen rannikolla ja saaristossa. Turismille se tarjoaa yhden lisäattraktion Havulan sahanjohtajan kodin ja Plassin muun tarjonnan ohessa viehättävässä kylämiljöössä. Myös Rahjan ainutlaatuinen saaristo, Kallan saaret, Kala- ja Siiponjoki tulevat saamaan näyttelyn kautta uutta näkyvyyttä.

Hanke jakautui kehittämis- ja investointiosioihin. Kehittämishankkeessa toteutettiin näyttelyn suunnittelu ja käsikirjoitus, investointihankkeen avulla ostettiin näyttelyn tekninen varustus ja näyttelyn esillepanoa varten kalustus ja muu lisävarustus sekä näyttelyn rakentaminen.

4.2 Hankkeen toteutus:

a) toimenpiteet

Investointihankkeessa oli tarpeellista aluksi siivota tila. Tilaa ei oltu varsinaisesti siivottu koskaan, remontin yhteydessä siihen toki oli tehty esim. uusia lattiapintoja. Siivousliike toteutti kaikkien pintojen imuroinnin (katosta lattiaan) ja tarpeelliset vesipesut. Tila oli ollut pitkään sekalaisena varastona, ja siellä oli pölyn ja roskan lisäksi hämähäkin seittejä, ampiaispesäiä yms.

Seuraava toimenpide oli rakennuksen sähköistäminen. Tästä on erillinen selvitys kuittien yhteydessä. Niin valaistuksen toteuttaminen, kuin varsinainen kalustuksen hankinta voitiin aloittaa vasta, kun suunnittelijalta oli saatu kokonaissuunnitelma näyttelyn rakentamista varten. Myös käsikirjoituksen valmistuminen oli tarpeellista, ennen kuin voitiin miettiä, miten näyttely rakentuisi.

Valaistuksen lisäksi näyttelytekniikkaan kuului äänimaailma, joka toteutettiin liikesensorein varustetulla soittimella kaiuttimineen. Kalajoen kotiseutuyhdistyksellä oli mittava kokoelma vanhoja haastattelu- c-kasetteja 1960- ja 1970-luvuilta, jotka sisälsivät myös vanhojen kalastajien haastatteluja. Nämä digitoitiin sarjaksi kertomuksia, jotka on kuultavissa näyttelyssä.

Olemassa olevan esineistön tueksi teetettiin joitakin aihetta havainnollistavia ja elävöittäviä elementtejä, kuten maalaamalla toteutettu isokokoinen Rahjan saariston kartta, kalastuksen vuodenkiertoa esittävä maalattu taulu ja aidosta hylkeennahasta valmistettu hyljemaskotti sekä kalakämpän pienoismalli.

Suunnitteluun kuului myös valokuva/tekstiplanssien graafinen suunnittelu, investointihankkeelle tuli planssien tulostus/hankintakustannus. Tulostus kilpailutettiin, ks. liitteet. Vaatimuksena oli lämpötilan- ja kosteusvaihteluiden kestäminen.

Esineistön esille panoa varten näyttelysuunnittelija suunnitteli alustat – myös veneelle, joiden rakentamisen toteutti kirvesmieskaksikko Kari Sämpi ja Heikki Airikainen. Esinelaatikat myös maalattiin suunnitelmien mukaisesti. Samat miehet hoitivat myös muun näyttelyn rakentamiseen liittyvät vaativimmat työt, kuten isojen planssien kiinnitys seiniin ja tilan keskelle tulleiden ”riippuvien” esiteplanssien kiinnittämisen. Isojen, ohuiden alumiinilevyjen kiinnitys seinään vaati alleen lankusta tehdyn kehyksen ja vanerialustan. Koska seinät olivat paikoin vinot ja ”mutkalla”, oli alustus paikoin aikaa vievää. Kirvesmiestyö annettiin mainitulle kaksikolle, koska he olivat ainoat kysytyistä, jotka pystyivät vastaamaan joustavasti aikatauluvaatimuksiin.

Ison kalastusveneen siirtäminen uuteen paikkaansa vaati konetyötä, sen suoritti traktorityönä Jätehuolto P. Pääkkönen ja talkootyönä viimeisteli sisälle asti kaupungin tekninen toimi.

b) aikataulu

Hankkeen aikataulu oli 1.1.-31.12.2011. Näyttely piti saada valmiiksi syys-lokakuulla, jotta ehdittiin pitää avajaiset kohtalaisessa säässä. Myös projektipäällikkö oli vaihtamassa työpaikkaa lokakuun lopussa, joka oli tiedossa ja syksyn alkaessa.

c) resurssit ja organisaatio

Molemmilla hankkeilla oli palkattuna yhteinen osa-aikainen projektipäällikkö, joka hoiti myös sihteerin tehtävät. Kaupungin taloushallinto vastasi kirjanpidosta. Projektipäälliköllä oli käytössä kaupungin työntekijänä työhuone ja tarvittava ATK-välineistö.

4.3 Yhteistyökumppanit

Yhteistyökumppanina hankkeessa oli Kalajoen kotiseutuyhdistys.

4.4 Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Hankkeen tuloksena Kalajoen Plassille saatiin aikaan laadukas, mielenkiintoinen ja kestävästi toteutettu näyttely kalastusperinteestä ja –kulttuurista.

Allekirjoitus ja päiväys

Sari Alajoki 9.12.2011

Projektipäällikkö